

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 7. september 2017 truffet vedtak i

- Sak nr:** 17-079 (arkivnr: 17/932)
- Saken gjelder:** Klage fra A og B på tidligere avdelingsleder/tingrettsdommer C ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Bjørn Eirik Hansen
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Bjørn Eirik Hansen møtte som varamedlem for Randi Grøndalen, som hadde forfall.
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere tingrettsdommer C.

Innledning:

Ved brev av 5. juni 2017 har A og B klaget på tidligere avdelingsleder/tingrettsdommer C ved X tingrett. Klagen gjelder dommeradferd i forbindelse med hovedforhandling/forliksforhandlinger. Klagen er forelagt tidligere avdelingsleder/tingrettsdommer C, som ved brev av 15. august 2017 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra prosessfullmektigene, advokat D og advokat E. Klagen er supplert ved brev av 22. august 2017. Sorenskriver F ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Klagen har tilknytning til en tvistesak som gjaldt krav om prisavslag og erstatning etter kjøp av bolig. Hovedforhandlingen ble gjennomført i X tingrett i tiden 9. til 11. januar 2017. Klagerne var saksøkere i saken. På hovedforhandlingens dag tre ble det oppnådd enighet mellom partene etter drøftinger og det ble inngått rettsforlik. Saken ble hevet ved X tingretts kjennelse av 12. januar 2017.

Klager – A og B – har i hovedsak vist til følgende:

De mener dommeren var partisk.

Han stilte ledende spørsmål, og konkluderte langt på vei uten at vitnene fikk gjennomført sine forklaringer. Deres viktigste vitne skulle forklare seg under befaringen som ikke ble gjennomført.

Dommeren gav tydelige føringer om konkrete summer på hvor saken ville ende, og truet med å idømme dem motpartens saksomkostninger dersom de ikke inngikk et forlik.

I senere kommentarer fremholder de at rettsboken er skrevet av dommeren selv, slik at denne neppe inneholder opplysninger om evt. feil som dommeren har begått. Deres viktigste vitne fikk ikke begrunne de ulike postene i kravet og da den ene av dem avga partsforklaring ble hun avbrutt av dommeren. Dommeren var tydelig og kom med konkrete beløp. De opplevde at dommeren henvendt til dem sa at de kunne bli idømt motpartens saksomkostninger.

Innklagede – tidligere avdelingsleder/tingrettsdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

Han kjenner seg ikke igjen i beskrivelsen av hans opptreden i hovedforhandlingen, slik den er beskrevet i klagen. Uansett synes han det er leit og beklagelig at klagerne har oppfattet hans prosessledelse i saken som "partisk" og "truende" m.v slik det beskrives i klagen.

Når det gjelder gjennomføringen av hovedforhandlingen viser han til rettsboken. Det fremgår der at det ble gjennomført en omfattende bevis- og vitneførsel over flere dager før rettsforliket ble inngått, herunder forklaringer fra flere sakkyndige fra begge sider. Også klagerens sakkyndige vitne avga en fullstendig forklaring i saken. Befaringen ble ikke gjennomført fordi det ikke ble funnet nødvendig for å få saken forsvarlig opplyst. Det ble konferert med begge prosessfullmektigene før beslutningen om å sløyfe befaringen ble tatt. Det fremkom ingen innsigelser til dette.

Klagerne ved B avga en omfattende partsforklaring under hovedforhandlingen. Han kjenner seg ikke igjen i klagerens beskrivelse av hans spørsmål under Bs partsforklaring.

Når det gjelder forliksforhandlingene mellom partene og den forliksavtalen partene inngikk, deltok ikke han som rettens leder i disse forhandlingene. Han uttalte seg heller ikke om konkrete beløp. Han tar også avstand fra at han "truet" med ansvar for saksomkostnader. Som rettens leder ga

han signaler om hva retten oppfattet som sterke og svake mangelskrav, basert på bevisførselen. Han ga også generelle uttalelser om prosess- og omkostningsrisiko som var ment for begge parter. Signalene han ga var basert på bevisførselen og den dokumentasjon som forelå, og det ble tatt forbehold om at dette ikke var en endelig "domsprognose". Han presiserte at han etter prosedyrer og en ny gjennomgang av bevisførselen i forbindelse med domskrivningen kunne endre syn. Slik saken var anlagt, med et meget omfattende prisavslags- og erstatningskrav og hvor den fremlagte dokumentasjonen for faktiske utbedringskostnader m.v ikke syntes å være i samsvar med kravbeløpet, var det etter hans mening både nærliggende og riktig å ta opp forliksmulighetene med partene, jf. tvl § 8-1 og § 8-2. Han anså seg ikke inhabil til å avsi dom i saken dersom partene ikke hadde kommet til enighet.

Prosessfullmektig – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Han kan ikke huske at han på noen måte opplevde tingrettsdommer C som partisk.

Dommeren var, slik han husker det, opptatt av at begge parter skulle ta inn over seg sakens realitet, og at de skulle forstå den prosessrisiko som forelå. Det ble gitt tilbakemeldinger til partene på hvilke bevis tema som syntes lite belyst underveis, og det ble gitt tilbakemeldinger på risiko. Han husker at han ble imponert over måten tingrettsdommeren balanserte sine tilbakemeldinger.

Prosessfullmektig – advokat E – har i hovedsak uttalt følgende:

Hun reagerte ikke på tingrettsdommer Cs saksstyring under hovedforhandlingen, og oppfattet han heller ikke som partisk slik dette beskrives av klagerne.

Etter dag to i retten oppsummerte dommeren saken og oppfordret partene til å snakke sammen for det tilfellet at det var mulighet til å finne en løsning. Det var i forbindelse med dette dommeren påpekte overfor både saksøker og saksøkte hvilke av de påberopte mangelsgrunnlag som muligens kunne føre frem, og hvilke forhold som per da ikke var tilstrekkelige dokumentert. Risiko i saken ble fremhevet for begge parter.

Partene kom ikke til enighet, og retten fortsatt hovedforhandlingen neste dag. Det ble gjennomført forklaringer av de sakkyndige før det skulle avholdes befaring. Dommeren oppfordret på dette tidspunktet partene på nytt til å se hvorvidt man kunne komme til enighet. Etter noen timer med forliksforhandlinger ble man enige.

Før forliksforhandlingene påpekte dommeren risikoen for begge partene, herunder den alminnelig risikoen for å bli idømt egne og/eller motpartens sakskostnader ved tap av saken. Hun oppfattet dette som en kommentar til begge partene. Det ble videre påpekt at en vurdering av prisavslag ville bero på de faktiske utbedringskostnadene som saksøker hadde hatt ved utbedring, og ikke på skjønsmessige estimater fra takstmann som lå vesentlig høyere enn de faktiske kostnadene.

Saksstyringen ble ikke oppfattet som uvanlig, og det ble heller ikke utøvd press for at partene skulle komme til en minnelig løsning i saken. Hun oppfattet heller ikke dommeren som partisk i favør av noen av partene, da det ble pekt på tilsvarende risiko på begge sider.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Fristen for å klage en dommer inn for Tilsynsutvalget er tre måneder etter at forholdet fant sted, eventuelt tre måneder etter at klageren ble kjent med eller burde vært kjent med dette forholdet, jf. domstoloven § 237 fjerde ledd. Dersom klagefristen er utløpt, skal klagen som regel ikke tas til behandling.

Klagen er inngitt 4,5 måneder etter at forholdet fant sted. Klagefristen er derfor i utgangspunktet utløpt.

Selv om klagefristen er utløpt, har Tilsynsutvalget adgang til å ta en klage til behandling, jf. domstoloven § 237 tredje ledd. Dette gjelder dersom utvalget finner grunn til å vurdere det som fremkommer i klagen. Tilsynsutvalget finner ut fra det som er anført at det er grunnlag for å realitetsbehandle klagen.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Klagerne har anført at dommeren var partisk idet han stilte ledende spørsmål og konkluderte før viktige vitner hadde avgitt forklaringer. Det er videre anført at dommeren ga tydelige føringer i forliksforhandlingene og truet med å idømme dem motpartens saksomkostninger dersom de ikke inngikk forlik.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd.

Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv.”

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Tilsynsutvalget har i sin praksis lagt til grunn at det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen form for klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. Når det gjelder forlikspress, har utvalget lagt til grunn at det må foreligge konkrete utsagn eller handlinger som viser at dommeren har søkt å presse/overtale partene til å forlike saken.

Sett hen til uttalelsene fra prosessfullmektigene som var til stede i rettsmøtet, sammenholdt med dommerens beskrivelse av hendelsesforløpet, har utvalget ikke funnet holdepunkter for at dommeren har overtrådt terskelen for god dommerskikk. Partenes advokater synes å være enige om at dommeren ikke fremsto som partisk. De har heller ikke støttet klagerens anførsler om at

dommeren utøvde forlikspres mot saksøkerne eller truet dem til å forlike saken. Advokatene har uttalt at dommeren overfor begge partene påpekte hva som var sakens sterke og svake sider. Det fremgår videre at dommeren påpekte risikoen for å bli idømt motpartens sakskostnader, men at dette var en generell påpeking av risikoen i forhold til begge partene. Dette er uttalelser som ligger innenfor dommerens handlingsrom i forbindelse med forliksforhandlinger i retten.

Tilsynsutvalget kan etter dette ikke se at tidligere tingrettsdommer C har optrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere tingrettsdommer C.